

КНИЖКОВІ ПАМ'ЯТКИ НАУКОВОЇ БІБЛІОТЕКИ ХАРКІВСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО МЕДИЧНОГО УНІВЕРСИТЕТУ

Т.В. Беļакова

*Харківський національний медичний університет
Наукова бібліотека*

Книжкові пам'ятки (рідкісні і цінні документи) – перлина бібліотечних фондів. Створення спеціалізованих фондів книжкових пам'яток, забезпечення збереженості і доступності цих документних ресурсів – важлива задача медичних бібліотек (МБ). У перспективі – формування регіональних зведень книжкових пам'яток, створення єдиного фонду книжкових пам'яток МБ України.

Як відомо, Харків є одним з центрів медичної науки та освіти України [2], в якому нині не лише є кілька наукових та навчальних закладів, що здійснюють підготовку лікарів, а й досить розвинута система медичних бібліотек.

Заснування у Харкові у січні 1805 року першого університету на півдні Російської імперії стало одним із значущих подій, що зумовило становлення Харкова як великого просвітницького, наукового, культурного і промислового центру [1].

Відкриття Харківського університету з чотирма факультетами, у тому числі медичним, поклало початок системної підготовки лікарських кадрів у країні. Свій початок фонд Наукової бібліотеки Харківського національного медичного університету (НБ ХНМУ) бере з дня заснування Імператорського Харківського університету.

У НБ ХНМУ фонд документів, виданих до 1900 року – близько 3000 прим. [3]. Багато літератури надійшло з приватних колекцій. Це книги з екслібрисами відомих учених В.Я. Данилевського, В.Ф. Грубе, Н.С. Бокаріуса, В.В. Фавра, В.П. Воробйова, С.М. Компанійца, Д.К. Радзієвського й ін. Серед іноземних видань друком з 1672 р. – книги латинською, французькою, німецькою мовами. У фонді – близько 120 праць співробітників медичного факультету.

Серед вітчизняних є унікальні видання громадського друку “Проект карантинного устава” (1818 р.) та “История медицины в России”. Вільгельма Ріхтера 1820 року та інші. Життя університету було тісно пов'язане з життям міста. Професори університету були членами Медичного товариства м. Харкова. Їхня професійна діяльність знайшла своє відображення в звітах та збірках праць. В фонді збереглися звіти про санітарні огляди Харкова, документи про становлення його санітарно-епідемічної служби.

Вчені Харківського Імператорського університету підтримували зв'язок з університетами інших міст, обмінювалися своїми працями. У фонді представлені видання Московського, Санкт-Петербурзького, Казанського, Томського, Київського й інших навчальних закладів. Серед дисертацій, захищених у Харківському університеті – дисертації Л. Гіршмана, Н. Тринклера, М. Фабриканта, В. Фавра та ін.

Також у фонді виокремлено документи до 1920 року – монографії, періодичні видання, дисертації. Колекція дисертацій до 1920 року – 1295.

У фонді бібліотеки окремі колекції раритетів не виокремлені – книги із приватних колекцій з екслібрисами розставлені у загальному фонді раритетів. Ведеться електронний каталог (ЕК), до якого внесено близько 200 старих дисертацій.

Маючи унікальні фонди книжкових колекцій медичних видань, медичні бібліотеки стали джерелом пізнання історії української медицини, відродження духовних цінностей нашої держави. Аналізуючи стан фондів книжкових пам'яток МБ м. Харкова, можна зробити висновки: робота з наукового, інформаційного, методичного й організаційного забезпечення діяльності з виявлення та збереження книжкових пам'яток, в тому числі книжкових колекцій, тільки розпочинається, поки що немає спеціалізованих відділів по роботі з книжковими пам'ятками.

Список використаної літератури

1. Березюк Н. М. Библиотека Харьковского национального университета имени В. Н. Каразина за 200 лет (1805-2005) / Н. М. Березюк, И. Г. Левченко, Р. П. Чигринова. — Харьков : Тимченко, 2006. — 390 с.
2. Корж А. А. Харьков как центр медицинской науки / А. А. Корж // Международный медицинский журнал. — 2004. — № 3. — С. 6–7.
3. Костюкевич Т. Унікальні колекції у фонді Наукової бібліотеки ХНМУ / Т. Костюкевич // Матеріали ювілейної конференції, присвяченої 90-річчю Наукової бібліотеки Харківського національного медичного університету, Харків, 27 жовтня 2010 р. — Харків: ХНМУ, 2010. — С. 49–52.